ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ސަމަރީއަށް ނިންމުންތައް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2024/HC-B12/42
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދްދީޤު/ ވައިލެޓްޖެ ގަހި، ސ. ހިތަދޫ
- **އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނާ

ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުލްމާޖިދު ހުސައިން

ނިމުނު ތާރީޚު: 12 ރަބީޢުލްއާޚިރު 1446 / 15 އޮކްޓޯބަރު 2024

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 22 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1446
25 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

ޙުކުމްކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ:

- **ނަންބަރު:** HMC-CA/542/2024
- **ނިންމި ތަން:** ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** ކޯޓު އަމުރު
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2024
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2024

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
މުޙައްމަދު ވިސާމް ސިރާޖު
ޤާނޫނީ ވަކީލުން:
[illegible]

އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
ޤާނޫނީ ވަކީލުން:
ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އަޙްމަދު [illegible]
ސީނިއަރ ޕަބްލިކް ޕްރޮސިކިއުޓަރ އާއިޝަތު މުޙައްމަދު

[illegible] - ކޯޓު އަމުރު – ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީމްގެ ޚިޔާލު

މައްސަލައިގެ ތަފްޞީލު

1. މިއީ، ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ސ. ހިތަދޫ/ ވައިޓްޗެރި، މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދުރީގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

2. މި ޚިޔާލުގައި "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދުރީއަށް ރިފަރކޮށްފައެވެ. "އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ފަރާތް" ކަމަށް ނުވަތަ "ދައުލަތް" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހަށް ރިފަރކޮށްފައެވެ. އަދި "ދަށު ކޯޓު" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީ ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ރިފަރކޮށްފައެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

3. 2024 ސެޕްޓެމްބަރު 06 ވަނަ ދުވަހުގެ 02:44 ހާއިރު ހުޅުމާލޭ [illegible] [illegible] [illegible] ކައިރިން [illegible] [illegible] [illegible] ދުއްވާފައިދިޔަ ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު 8580ޕީ/ [illegible] [illegible] ހުޅުމާލޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު 2780ޕީ/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައިގެ ތުހުމަތުގައި ސ. ހިތަދޫ/ ވައިޓްޗެރި، މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދުރީ ހުޅުމާލޭ [illegible] [illegible] [illegible] ކައިރިން، 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގެ 03:39 ގައި ހައްޔަރުކޮށްފައިވެއެވެ.[1]

---

[1] ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތުގެ ނަންބަރު TD158677 ހައްޔަރުކުރުމުގެ [illegible] ފޯމު

4. އެއަށްފަހު، މުޙައްމަދު ވިސާދު ސިދުޤީ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް އެދި 06 ސެޕްޓެމްބަރު 2024 ގައި ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން،[2] އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރުން މުޙައްމަދު ވިސާދު ސިދުޤީ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ބަންދުކުރުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ.

5. މިއީ [illegible] އަމުރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ

6. ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ:

6.1. ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރަކީ އެކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނެތި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 53 ވަނަ މާއްދާއާއި 66 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރެފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއާއި؛

6.2. ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރު ނެރުއްވުމުގައި ފުލުހުން ކަންހިނގައިދިއަ ގޮތުގެ މައުލޫމާތުދިނުމުގައި ކަނޑައެޅިގެން [illegible] ޢުޒުރާއި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ކޯޓު އަމުރު ނެރެފައިވަނީ [illegible] 42 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] މުޙައްމަދު ވިސާދު [illegible] އަމުރެއް ނެރެފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ.

---

[2] MF/206337 ބަންދުކުރުމަށް [illegible] އެދި ހުށަހަޅާ ފޯމު

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކުގެ ޚުލާޞާ

ފުރަތަމަ ނުކުތާއާގުޅޭ

7. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ އަމުރު ނެރުމުގެ އިލްތިމާސް ދަށު ކޯޓަށް ނެތް ކަމަށް ދެކޭ ދެ ސަބަބަކީ، އެކޯޓަށް [illegible] ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުގެ މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ކަމެއްގެ އިލްތިމާސް ނެގުން ކަމާއި، ދެވަނަ ސަބަބަކީ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް [illegible] [illegible] ތެރޭގައި [illegible] [illegible] މުދަލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ކަމަކަށް [illegible] ބޭނުންކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] ނެތީ ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

8. ދަށުކޯޓުގެ މުއްދަތު އަޑުއެހުމުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ނުވަތަ ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

9. [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތްތައް ހިނގަމުންދާއިރު، އަދި އެއީ [illegible] ހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓު ކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. މި [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިލްތިމާސް [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

10. ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 ([illegible]) ގެ 110 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން [illegible]

[illegible]

[illegible]

ހަވާލުކުރުން މާއްދާގައި [illegible]

[illegible] 66 ވަނަ [illegible]

[illegible] 5 ގެ [illegible] (ހ) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

11. [illegible]

12. [illegible]

ދިޔައަށް ޒުވާނާން ޢާއިލާގައި މިކަމާމެދު ޒުވާނުން ދިން ނަތީޖާގެ މައްސަލަ މިއަދުވެސް ނުނިމިފައިވާއިރު، މިއީ އަދުން އެމައްސަލާގެ ތަރައްޤީކުރެވިފައިން އަދުން ވަޒަންކުރަނީ އެހާގެ ބަދަލުކުރުމަށް އަދުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ހުރި ސަބަބެއް ކަމަށް ދުށައުމަކުނު ވިސްނުނު ބަޔާންކޮށްގެ ފާހަގަ ކުރަމެވެ.

13. ސަރަޙައްދަށް ބެއްލެވުން މައްސަލާގެ ދިރާސާ، އެމައްސަލާގެ މައްސަލަ ބެހޭ ސަރަޙައްދުން ނިންމުމެއް ދިނުމައި ޢާއިލީ، އިންސާފުން ސަރަޙައްދުކުރުމާ ދިމާކުން ހިނގާފައި އާއި ކަމެއް ކަމާއި، އިންސާފުން ސަރަޙައްދު ކުރުމުގެ ދައުރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއިން ކޮށްދޭ ދައުރެއްކަމުގެ ކަރަދުކުރުމުގައިވާ ހިނދު، އިސްތިއުނާފުކުރާ އަދުން ނަގުދުގައި ބެއްލެ ނުން މައްސަލައަށް ދިޔައުރެއްކުރެވުނުގައިވާ ކަމާއި، އެ މާއްދާއާ އެ އަދުން ދިމާވާ ސަބަބެއް ކަމަށް ބުނެއްގެ ވިސްނުނު ބަޔާންކޮށްގެ ފާހަގަ ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރި ޙުކުމް އުވާލުން:

14. ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޭސް އަދި ޝަރީޢަތްކޮށް، ބަޔާންކޮށް ވިސްނުނު ބެލުމުގެ ބަދަލުން މިހިނދުކަށް ކުރިއަށްދާން އޮތްގެ ޙުކުމް އުވާލައިލަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ ޙުކުމް ފާސްކުރި ކޯޓަށްދޭ ދުވަސް

ޚަރަދު ނަގައިދިނުން

15. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޑިވިޝަން ޤާއިމްކުރެވުނު އިޖުރާއަތުތަކާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްދީފައި، ޑިވިޝަނެއް އުފެއްދުމަށް ޚަރަދުގެ ގޮތުން ސަރަޙައްދުގެ ސަރުކާރުގެ މަޤާމު ލިބިފައި، އެއްވަރަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ފާސްކުރި ކަމަށްވާއިރު، މިފަދައިން ކަނޑައަޅައިވާގައި ނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ބޭނުންކުރުން، ހުއްޓުވާލައި ހިނގަނީ ގަވާއިދުން ކޯޓުގެ ޑިވިޝަނެއް ނޫނީކަމަށް ސާބިތުވެފައިވާ ބަޔާންކޮށްގެ ފާހަގަ ކުރަމެވެ.

16. ހުޅުމާލޭގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބައެއް ޝަރީޢަތްތައް ކުރަންވާނީ، އެއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] ކަމެއްކަމަށް ބަހުސްގެ ބޭނުމަށް ބެލިނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލު [illegible] ކަމަށާއި، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓެއް އުފެއްދުމުގައި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

17. ހުޅުމާލޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގަވާއިދުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

18. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-B12/35 (**[illegible]**) [illegible] 19 ވަނަ ނުކުތާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

19. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްލައިފައެވެ.

ދެވަނަ ނުކުތާއާމެދު

20. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާއިން ސާފުކުރާ ކަމަކީ މި އެކްސިޑެންޓް ހިނގަން މެދުވެރިވި ސަބަބުކަމަށް ޒުވާނުން ދެ މަގަށްފުރައްގައި ދެ ގަޑިޔަކަށް ފާހަގަ ދޮޅު ކަން އިދާރާ ކަން ތަފާތުވާގޮތަށް ކަމަށާއި، ބަލާއިރު ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބާރުމިނަށް ހައްދުވުރެގައި ދުއްވުމުގެ ގޮތުން ހުރަހެއް ދީފައިވާކަން ވާގޮތަށް ހިތަން "އެކްސިޑެންޓް ހިނގި ގޮތް ދައްކުވައިދޭ ސްކެޗް" އާއި "ޓްރެފިކް ރިޕޯޓް" އިން އެނގޭނީ މި އެކްސިޑެންޓް ހިނގަން މެދުވެރިވީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެއްގަމުގައި ދުއްވާފައިވާ ވެހިކަލް ނޫން ސްކޫޓަރު ނަންބަރު AB1B P8580 ކާރު ބަލަހައްޓާފައިވާ ބައިން ދެކުނުގެ ބޭރު ސައިޑްގައި ދުއްވާފައި ވާތީ، ސްކޫޓަރު ނަންބަރު M0AA P2780 ސައިކަލް ބަލަހައްޓާފައިވާ ގޮތް އެދިގެން އެ ސައިކަލްގައި ޖެހިފައިވާކަމަށް ދައްކާފައިވާ ފާހަގަކޮށްފައިވާތީއެވެ.

21. ބަދަލުދިނުން ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައި އެއް ދިމާލަކަށް ދުއްވާފައިވާ ވެހިކަލްތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް ކޮން ފަރާތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ފުރުސަތު ވިސްނާ ސިފައިގެ ޖަވާބު ދައްކައިދޭ ހިސާބުތަކަށް ބަލާއިރު، އެ ވެހިކަލް ދުއްވާފައިވާ ހިނދު އެއްކޮށް ދައްކާފައިވާ ބޭރު މައްސަލައެއްގައި ހުއްޓުން އެކަށީގެން ކަމަށާއި، އެ މައްސަލަތަކުގައި ދައްކާފައިވާ ބަދަލުދިނުން ގޮތުގައި ނިންމާފައި އެއް ދުއްވުމުގެ ގޮތުން ދިފާއު ދައްކާފައިވާ ހިފެހެއްޓުމަށް ދައްކާފައި ނުކުތާތަކަށް ދައްކާފައިވާ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ހުކުމާމެދު އެދުން:

22. ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޭސް ހުކުމް ބާޠިލުކުރަން ސަބަބުން ނޯޓިސްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދީ، މުޤައްރަރު ފިޔަވައި ސާފުކޮށް ބަލަހަށް ހިސާބުން ސަބަބުން ނޯޓިސްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް ދައުވާލިބިގަތުމާއިދާ އެދިފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރިން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

23. މި އިސްތިއުނާފު އުފެދުނީ މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދުޤީގެ މައްޗަށް ބަންދު އަމުރެއް ނެރުމުގެ އިލްތިމާސް ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ލިބިގެންވާކަމަށް އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި، އޭނާގެ މައްޗަށް ނެރެފައިވާ ބަންދު އަމުރަކާ[3] ގުޅިގެންކަން އަމުރެއްކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

24. ބުނެވިދިޔަ އަމުރު ނެރުމުގެ އިލްތިމާސް ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ނެތްކަމަށް، މި ކޯޓުގައި ބޭއްވުނު އިސްތިއުނާފީ އަޑުއެހުމުގައި، މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދުޤީގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރެއެވެ. އަދި އެ އަމުރު ނެރުމަށް އެ ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުން ރަނގަޅުނޫންކަމަށްވެސް އޭނާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރެއެވެ.

25. ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގައި ބޭއްވުނު އަޑުއެހުމުގައި އެ ކޯޓަށް އިލްތިމާސް އޮތްކަމަށް ބުނެ، ސަބަބުތައް [illegible] އެ ކޯޓުން [illegible]، [illegible] ނެރުނު އަމުރުގައި އެ ސަބަބުތައް ހިމަނާފައި ނުވެއެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި، އެ [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ އަމުރުގައި ލިޔެފައިވެއެވެ.[4]

26. މުޙައްމަދު ވިސާމު ސިދުޤީގެ ފަރާތުން މި ކޯޓަށް ހުށަހެޅި އިސްތިއުނާފުގައި 02 (ދޭއް) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ހިމަނާފައިވެއެވެ. އެގޮތުން، އޭނާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރާ ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރަކީ[5] ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނެތި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 53 ވަނަ މާއްދާއާއި 66 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނެރެފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ. އަދި ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، އެ އަމުރު ނެރުމުގައި ފުރުޞަތު ކަންހިނގައިދިޔަ ގޮތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ނޫން [illegible] ހިމެނިގެން އޮތުމާއި، އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ކޯޓު

---

[3] ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރު

[4] ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރުގެ [illegible] ނަންބަރު 1

[5] ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރު

އަމުރު ނެރެފައިވާނީ އެ [illegible] [illegible] [illegible]، އެކަމުގެ ސަބަބުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއިން ކަނޑައަޅާފައިވާ އިންސާފުން ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ޙައްޤު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

27. އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާއާގުޅިގެން މި ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން ފާހަގަކުރި ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ހުޅުމާލޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން

28. މި އިސްތިއުނާފުގެ ސިފަ މައުޟޫޢަށް ގޮތް ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން، މި އިސްތިއުނާފާ ގުޅިގެން [illegible] 02 (ދޭއް) ކަމަކާމެދު ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެގޮތުން ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރާ ކަންކަމަކީ:

(ހ) މި މައްސަލައިގައި ބަންދު އަމުރު ނެރުމުގެ [illegible] ހުޅުމާލޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން [illegible] ނިންމުމުގައި ސަބަބު ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭތޯ؛ އަދި

(ށ) ހުޅުމާލޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން އެ މައްސަލައިގައި ނިންމުމުގައި ސަބަބު [illegible] އެ ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލުވާނެތޯއެވެ.

މި މައްސަލައިގައި ބަންދު އަމުރު ނެރުމުގެ [illegible] ހުޅުމާލޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން [illegible] ނިންމުމުގައި ސަބަބު ބަޔާންކޮށްދީފައިވޭތޯ ބެލުން

29. [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible]، ނިޔާ ނިންމުމާއި އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބު އެނގުމުގެ ޙައްޤު ލިބިގެންވެއެވެ. އެކަންކަމަކީ، އަދުލުއިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ ވަރަށް އަސާސީ ކަންކަން ކަމުގައި [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެކަންކަމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] އިންސާފުން ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ ޙައްޤުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެއްކަން [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެކަންކަމަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެއްކަން [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

30. [illegible] ކުރިމަތިގައިވާ މައްސަލައިގައި [illegible].

31. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 59 ވަނަ މާއްދާއިން [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

32. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]" މި ސުރުޚީގެ ދަށުގައި 1 ވަނަ ނަންބަރުގައެވެ. އެގޮތުން އެ ނަންބަރުގައި ބުނެފައިވަނީ:

" 1- [illegible]"

މިފަދައިންނެވެ.

33. ބުނެވިދިޔަ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، އެ ނިންމުމުގައި ނިންމި ނިންމުމަކީ [illegible] އެނގެން އޮތްކަން ސާފުވެއެވެ. އެއީ އެ ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ނިންމި ނިންމުމެވެ.

34. ބުނެވިދިޔަ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، އެ ނިންމުމަށް [illegible] ވާސިލުވި ކަން އަސާސެއްގެ މައްޗަށްކަން ނުވަތަ [illegible] ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް [illegible] އެ ނިންމުމުގައި [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. [illegible] އެ ނިންމުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، އެ ނިންމުން ނިންމި [illegible] އެ ނިންމުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ [illegible] [illegible].

[illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible]

35. ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ނިންމަންޖެހޭނީ އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބުތައް ލިޔެ ބަޔާންކުރެވިގެންނެވެ. ޤާނޫނީ ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް ސާފުކޮށް އެނގެއެވެ. ސަބަބު ބަޔާންކުރުމަކީ [illegible] ފޯމަލިޓީއެއް ފުރިހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible]. އެއާ [illegible]، ސަބަބު ބަޔާންކުރުމުގެ ޒިންމާއަކީ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ނިންމުމުން [illegible] [illegible] އެ ނިންމުމުގެ [illegible] [illegible]. އަދި އެ ނިންމުން [illegible] [illegible] [illegible].

36. ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ނިންމަންޖެހޭނީ އެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބުތައް ލިޔެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

37. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން، އެ ޤަޟިއްޔާ ބެލި ބެންޗުގެ އިއްތިފާޤުން، ނިންމާފައިވާ **ޝަރީފް އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް**[6] ޤަޟިއްޔާގައި ފަނޑިޔާރު ޢ. މުޙައްމަދު އިބްރާހީމްގެ ރައުޔުގެ 31 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ:

" ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަސްނުގަނެ ގޮތުން ނިންމާ ފަނޑިޔާރުގައި ފަސޭހައިން ނިންމާ ނިންމުމަކީ އިސްލާމްދީނުގެ ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެއްވާފައެވެ. ވީމާ، މިފަދަ ކަންތައް ނިންމުމުގައި، ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހާ ދިފާޢު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ހެކިތަކާއި ފަސޭހައިން ނިންމި ގޮތާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ ސަބަބެއް އެކަށީގެން ހުރުމާއި، ފަސޭހައިން ނިންމާ ނިންމުން ބިނާކުރި ޤާނޫނީ ހައިސިއްޔަތު ސާފުކޮށް އަންގައި ދެއްވުމަށް އެދެމުންނެވެ......."

މިފަދައިންނެވެ.

38. އަދި ހަމަ އެ ޤަޟިއްޔާގެ 32 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"ފަސޭހައިން ނިންމާ ނިންމުން ސުޕްރީމްކޯޓުން އަމަލު ކުރިއަށް ސަބަބަކީ، އެ ނިންމުމަކީ އެކަމުގެ މައްސަލަ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާގެ ދިފާޢުގެ ޙައްޤުތަކާއި ތަޙުޤީޤުތަކުގެ އަސާސަށް ނިންމުމަކަށްވެފައި، އެ ނިންމުން އިސްލާމްދީނާއި ޤާނޫނާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގައި ފަސޭހައިގެ ނިންމުން އޭގެ ޙަޤީޤަތް މިންވަރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދެއްވުމެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

39. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން، އެ ޤަޟިއްޔާ ބެލި ބެންޗުގެ އިއްތިފާޤުން، ނިންމާފައިވާ **ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް ވ. ދަ ސްޓޭޓް**[7] ޤަޟިއްޔާގައި ފަނޑިޔާރު ޙުސްނުއްސުޢޫދުގެ ރައުޔުގެ 33 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައިވަނީ:

"ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އެއް އަސާސީ ޙައްޤަކީ މީހެއްގެ މައްސަލަ އަޑުއަހާ ބިނާ ފަރާތްތަކާއި މިނިވަން ޙައްޤުތަކާއި ފުރިހަމަ ކަނޑައެޅުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި އިންސާފުވެރި ޝަރީޢަތެއް ކުރިމަތިވުމުގެ ޙައްޤެވެ. މި އަސާސީ ޙައްޤު ލިބިދޭނެކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ

---

[6] 2020/SC-A/93

[7] [2021] SC 30

(ނ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އެ ޝަރީޢަތުގައި ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ. ޝަރީޢަތަށް ފަރާތްތަކުގެ ކުރިމަތިލާން ނުކުރެވޭ ދައުވާއެއްގައި ދަޢުވާ ނުކުރެވޭ ނުވަތަ ޝަރީޢަތުގައި އެ ނުވަތަގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ބަލާ ނިންމުމަށްފަހު ބާޠިލު ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާތަކަށް އެ ދަޢުވާއެއް ނިމުނުއިރު ނިމިގެން ދަޢުވާގެ ނިޔާ ކުރެވުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން އިސްތިޢުނާފު ކުރުމަށް ކުރިން ހުށަހެޅުނު ތަރުތީބުން ހިނގާ ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޝަރީޢަތަށް ދަޢުވާ ހުށަހެޅިދާނެއެވެ، އެ ދުވަހަށް ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ. ދުވަހަށް ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭ ޤަވާޢިދުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އިން ތަރުތީބުން ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާގެ ނިޔާ ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލުތަކެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

40.މީގެއިތުރަށް މި ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އުސޫލުތަކާބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ 34 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

" ދުވަހަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށްފަހު ނިޔާކުރެވުނު ދަޢުވާތަކުގެ ތަރުތީބު ހިފެހެއްޓުމަށް ޝަރީޢަތުން، އެ ތަރުތީބުން ކަނޑައެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ދަޢުވާ ބަލައިގަތުން ތަރުތީބުން ހިނގާ ގޮތަށް ފުރުޞަތު ދީފައި ހުންނަންވާނެއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

41.މީގެއިތުރަށް މި ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އުސޫލުތަކާބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

" ... ދުވަހަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށްފަހު، ޝަރީޢަތުގެ ދަޢުވާތައް ބަލައިގަތުމުގެ ތަރުތީބުގައި، އެ ތަރުތީބަށް އިސްތިސްނާ ކުރެވިދާނެ ދަޢުވާތަކަކީ، ހުށަހަޅާ ދަޢުވާގެ ޤަޟިއްޔާއާ ގުޅުންހުރި ދަޢުވާތަކެވެ. މިގޮތުން ހާއްސަކޮށް އެފަދަ ދަޢުވާތަކަށް ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ޤަވާޢިދުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަރުތީބުން ކަނޑައެޅިފައިވާ އިސްތިސްނާތަކުގެ ހައްދުން ބޭރު ނުވާނޭ ގޮތަށެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

42.އަދި ހަމަ އެ ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާ ހުށަހެޅުމުގެ އުސޫލުތަކާބެހޭ ޤަވާޢިދުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ:

"ކޯޓު، ދަޢުވާ ދުވަހަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށްފަހު ޝަރީޢަތުގައި ނިޔާ ކުރަނީ އެ ޝަރީޢަތުގެ ސަރަޙައްދު ޝަރީޢަތުން ކަމަށް ނިންމާފައިވާނަމައެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

43. ބުނެވިދިޔަ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނިންމުންތަކުގައިވެސް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވަނީ ސަބަބުތައް "[illegible]" ބަޔާންކުރަންޖެހޭނެކަމަށްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަމެވެ.

44. ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް ބާއްވާ ނިންމުމުގެ އެންމެހާ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ގޮތް ހޯދުން، ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޤާނޫނީ މަސްއަލަތައް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަމެވެ. ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ[8] 11 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

"11. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުކުމްތަކާއި ޝަރީޢަތްތަކުގައި ހިނގާ ކަމެއްގެ ނުވަތަ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް އިތުރުކުރެވޭ ހާޒިރުވުމުގެ މަޖިލިސްތައް ބާއްވަން ޖެހޭނެއެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

45. ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

"15. ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގައި ބަންދުކުރުމާބެހޭ ބަންދުކުރުމުގެ ނުވަތަ ބަންދުން ދޫކޮށްލުމުގެ ހުށަހެޅުން ނުވާ އަމުރު އަންނަނިވި މި ގަވާއިދުގެ ޖަދުވަލު 03 ގައިވާ ނަމޫނާ އެއްގޮތަށެވެ."

މިފަދައިންނެވެ.

46. ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ؛

"18. (ހ) ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހު، އެ ނިންމުމަކީ ނިންމުމުގެ 2 (ދޭއް) އަހަރު ތެރޭގައި ހާޒިރުވާން ޝަރީޢަތް ބަލާފައިވާނެއެވެ. އަދި އެ އަމުރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަކިވަކި ފުރުޞަތުތައް ދޭން ޖެހޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަރުތީބުކުރި ހާޒިރު ނިޔާ ބަލާފައިވާ އަމުރުގެ 1 (އެކެއް) އަހަރު އެ

އަމުރު ނިސްބަތްވާ ހާޒިރު ތަރުތީބުކުރި ހާޒިރުން ބަލާފައިވާނެއެވެ."

---

[8] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (މީގެ ފަހުން މި ޙުކުމުގައި 'ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު' ކަމަށް ގަވާއިދު ހަވާލާދެވިފައިވޭ)

ދި ފަދައިންނެވެ.

47. އިސްވެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ކަނޑައެޅުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]
މަޖިލިސްތަކުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
އެއްގޮތަށް [illegible] [illegible] ލާޒިމުކަމަށެވެ.

48. ވަކިން ޚާއްސަކޮށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] އަސާސީ [illegible] އެ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން އަސަރުކުރާ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible].

49. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible]

ރެކޯޑިންގ [illegible] އެ [illegible] އެ ނިންމުމާއި މުޅިން ވަކިކޮށް، އެ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ސަބަބަކީ، އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ

[illegible]

50. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

51. އިސްތިއުނާފުވެރިޔާ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

52. މި މައްސަލައިގައި [illegible]

[illegible]

ޖަވާބުދީފައިވާކަމަށް މި ކޯޓުގައި 03 އޮކްޓޫބަރު 2024 ގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި އެ ނޯޓިސް ހައިކޯޓަށް ހިއްސާކުރެވޭނެ ކަމަށްވެސް އެ ކޯޓުން
މައުލޫމާތު ދީފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

53. ސުވާލަކީ، ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބު ހިއްސާކުރަންޖެހޭނީ ހަމައެކަނި އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަށްތޯ؟
ސުވާލަކީ، ދަށުކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ހިއްސާކުރަން ނުޖެހޭތޯ؟ ސުވާލަކީ،
އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް އެ ސަބަބު ހިއްސާކުރުމެއް ނެތި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 56
ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްތިއުނާފީ ހައްޤުގެ ބޭނުން ފުރިހަމައަށް ހިފޭނެތޯ؟ ސުވާލަކީ، ކޯޓުތަކުން
ނިންމާ ނިންމުންތަކާއި އެ ނިންމުންތައް ބިނާކުރާ އަސާސްތަކުން ނުވަތަ ސަބަބުތައް އޭނާއާ ހިއްސާކުރަންޖެހޭތޯ؟
ސުވާލަކީ، [illegible] މަރުޙަލާގައި އެ ސަބަބުތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؟

54. މި މައްސަލައިގައި، ކޯޓު އަމުރުގައި [illegible] ގުޅިގެން ނިންމި ނިންމުމުގައި ލިޔުމުން ސަބަބު
ބަޔާންކޮށްފައި ނުވާތީގެ ސަބަބުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އިސްތިއުނާފީ ހައްޤަށް ހުރަސްއެޅި، މި ކޯޓުގައި
އިސްތިއުނާފީ ދަޢުވާއެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށްވެސް އޭގެ ސަބަބުން ހުރަސްއެޅިފައިވާކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން
ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

55. އެގޮތުން، މި ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ނުކުތާގެ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible]
ކޯޓުގެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް [illegible]، މި މަރުޙަލާގައި [illegible] [illegible] [illegible]
ޤާނޫނުން ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަމެވެ. އެހެން އެކަން [illegible] ސަބަބަކީ، އެ ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި
ލިޔުމުން ސަބަބު [illegible] އަދި އެ ނުކުތާގެ ވެސް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން
[illegible] އަޅުގަނޑުމެން ދެކެމެވެ. ދަށުކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] މި އިސްތިއުނާފީ
މައްސަލަ މި ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible] ނިންމީމެވެ.

56. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން އެ ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި ސަބަބު ބަޔާންކޮށްފައި [illegible] [illegible] ވަރަށް ބޮޑު އިޖުރާއީ [illegible] ނުވަތަ [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އެ ސަބަބުތައް [illegible] ބިނާކޮށް ކުރިއަށް ގެންދަން ޖެހިފައި [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

57. އެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބުތަކަށް [illegible]

58. [illegible]

ކަނޑައެޅުމަކީ އެކަށީގެންވާކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނެއެވެ. އެކަން އެގޮތަށް ކުރުމަކީ، މި އިސްތިއުނާފީ ކޯޓުގެ ދައުރެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނެއެވެ.

59. ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އެ ހުކުމުގައި ސަބަބު ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމުގެ އިތުރުން، މައްސަލަ އިތުރަށް ގޯސްވެގެންވާ [illegible] ސަބަބުތައް ހުރިކަމުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފާހަގަކުރެވެއެވެ. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible].

60. މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބު ބަޔާންކޮށްފައި [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] ސަބަބު ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމުން އެ ހުކުމް ބާތިލުވާނެތޯ

61. މީގެ ކުރިންވެސް [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. [illegible] އަދި އަނެކުން[9] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 36 ވަނަ ނަންބަރުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ:

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

މި ފަދައިންނެވެ.

62. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބު [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނެއެވެ. އެހެންކަމުން،

---

[9] [2021] SC 30

އެ ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ އަމުރު މި ޝަރީޢަތުގައި ދެމެހެއްޓުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ބުރަވެވޭ ނުފެނެއެވެ. ސަބަބަކީ، އެއީ ގެއްލުމެއްނުވާ ގޮތްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބެލެވެނީއެވެ. އަޅުގަނޑުމެން އެހެނީ ބުނެވިފައިވާ ދަޢުވާ ސަބަބަކީ ވަގުތީ ކަންކަމުގައި ވާއިރުއެވެ. ވަކިން ސަބަބަކީ، އިޙްތިޔާޠީ މައްސަލައަކީ، މައްސަލައެއް ބުނާއި އެ މައްސަލައިގައި ގޮތް ނިންމުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވާތީ ކަނޑައެޅި އަސާސީ ފާހަގަ މައްސަލަތަކުގައި ވާއިރު، އެ ކޯޓަކަށް އިޙްތިޔާޠީ ނަގާނީ، އެ ކޯޓަކުން ނިންމާ ނިންމުމުން ފެށިގެން ބޭރުން ނިންމުމުގެ ކުރިން ފެނިގެންނެވެ. އިޙްތިޔާޠީ އަމުރަކީ، ކޯޓުން ހުއްދަކޮށްދޭ އުސޫލެއް ކުރިން ހުކުމާ ސަލާމަތްކުރުމަށްޓަކައި ދެވިދާނެ އިޙްތިޔާޠީ ފިޔަވަޅެއް، ދާއިމީ ގޮތުން އެ ކޯޓަކުން މައްސަލައިގެ ކުރިއަކުން ނިޔާ ނިމުމާއެކު ނިމިގެންދެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިޙްތިޔާޠީ އަމުރު ސާބިތު އުޅޭކަމުގައި ނިންމާ ދޫކޮށްލުމަކީ ކޯޓުން އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ބެލެވޭ ނުފެނެއެވެ.

63. ދެވަނަ ސަބަބަކީ، ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބުތަކަށް ބަލާ ބަދަލުކުރުމަށް، އިޖުތިހާދީ ނިންމުން ނިންމުމެއް ބަދަލުކުރުމުގެ ކުރިން އިސްތިއުނާފުގެ ބާރު ގެންގުޅޭ ކޯޓުން ބަދަލު ގެނައުމަށް ނުފެނެއެވެ. ނިންމުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބު ކަމުގައި ބުނެވިދާނެ ގޮތް ކޯޓުން ފާހަގަކުރެވޭ ސަބަބުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ޝަރީޢަތުގެ ސަބަބު ކަމުގައި އިޖުތިހާދަށް ކޯޓުން ބަދަލުގެނެސްދިނުމަށް ބަލާ ކަމުގައި އިޖުތިހާދީ ނިންމުމުގެ ބަދަލުގެނެސްދިނުން ކަމުގައިވާތީ، ވަކި ސަބަބަކަށް ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމަކީ، ގެއްލުމެއް ނެތް ކޯޓުއަމުރަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ބުރަވެވޭ ނުފެނެއެވެ.

64. އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ [illegible]، ހުކުމާ [illegible] ކޯޓުން، އިލްތިބާސް އޮތްކަމަށް އެ ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުމުގައި އެއްވެސް ސަބަބެއް [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި ނެތް [illegible] [illegible]، އެ ނިންމުމުން ދަމަހައްޓަން މި ކޯޓުން ނިންމާ [illegible]، [illegible] [illegible] ގޮތުގައި، މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] އުސޫލުތަކާ [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާއަކަށްވެއެވެ.

65. އެގޮތުން، މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ، [illegible] [illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެން ޤަޟިއްޔާއަކަށްވެއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ، ސަބަބު [illegible] [illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެން ޤަޟިއްޔާއަކަށްވެއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ، [illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެން ޤަޟިއްޔާއަކަށްވެއެވެ. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ [illegible] މި [illegible] [illegible] ކަނޑައެޅިގެން ޤަޟިއްޔާއަކަށްވެއެވެ.

66. އެހެން މިސާލަކަށް ބުނާނަމަ، މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ [illegible] ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible]. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ، ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި ޤަޟިއްޔާ ފެންނަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

67. [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ނިންމަން ފެންނަގޮތް

68. ބުނެވިދިޔަ އުނިކަންތައްތަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] ކޯޓުގެ އަމުރު [illegible] [illegible] ތާއީދުކުރެވޭން ހަމައެއް އޮތްކަމަކަށް [illegible] ބުރަވެވޭނެއެވެ.

69. އެހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން [illegible] ކޯޓު އަމުރު [illegible] އަމުރެއް ނެރުމެވެ.

70. [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، އެ ކޯޓު އަމުރު [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމުރެއް ނެރުމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޝާހިދު ވަޙީދުގެ ރައުޔު

71. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާއި 56 ވަނަ މާއްދާއާ އަދި [illegible] [illegible] އުޞޫލު [illegible] މައްސަލައެއްގައި ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމާނަމަ، [illegible] [illegible] ސަބަބު ސާފުކޮށް [illegible]. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް ވ. ދަ ސްޓޭޓް**[10] ގެ ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވާ އަންނަނިވި [illegible].

> " މައްސަލައެއް [illegible] ފަނޑިޔާރު [illegible]

---

[10] [2021] SC 30

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible][11]

72. ސުވާލަކީ، މައްސަލައެއްގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"[12] [illegible]

73. [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible]

74. [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]**[13] [illegible]

---

[11] [illegible] [illegible] [illegible] 35

[12] [illegible] [illegible] [illegible] 36

[13] **2017/SC-A/26**

ހެކި ޝާހިދު ކުރި ނަޒަރަށް، އެހެނިހެންގެ ހެކިތަކުން ދޭހަވާ މާއްދާ ބެލުމުގައި އުޅޭ ކަމަށް ސާބިތުވާ ޙާލަތު ދުވަހުގެ ހައިކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަދަލެއް ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

75. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދާލަތު ބެހެއްޓުމުގެ ފަރާތުން ކަމަށް، **އަޙްމަދު އިސްމާޢީލް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް**[14] ގެ މައްސަލާގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި ..."ދަށު ކޯޓުގެ ހުކުމެއް ބަދަލުކުރެވޭނީ ގާނޫނާ ޚިލާފުވުން ނުވަތަ މައްސަލައަކާ ގުޅޭ ހެކިތަކާމެދު ބަލާފައިވާ ގޮތުން ފެންނަ ނިންމުމަކީ ބުރަކުރެވޭ ނިންމުމެއް ނޫން ނަމަ"[15] އެވެ. އަދި އެ މައްސަލާގެ ހުކުމުގެ ތަފްސީލުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން **ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ވ. ސައީދު ރަޝީދު**[16] ގެ މައްސަލާގައި ސަބަބު ބަޔާން ނުކޮށްފައިވާ ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ނިޔާއަށް ބަދަލު ގެނެވޭނެ ކަމަށް ވެސް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މައްސަލައެއްގައި ދިރާސާ ކުރެވިފައިވާ ހެކިގެ ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބު ސާފުކޮށް ބަޔާންކުރުމަކީ މައްސަލައިގައި ވަޒަންކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނެއެވެ.

ނިންމުން ބިނާކުރި ސަބަބު އަމުރުގައި ބަޔާންކުރުމުގެ ބަދަލުގައި މައްސަލަ ބަލައިގެންނެވުން

76. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ދިމާއްސަލައިގައި ސަރީޙަކޮށް ގޮތެއް ނިންމާފައިނުވާ ކަމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ޙާލަތުގެ އިތުރު ތަފްސީލުތަކާއި ހަރުދަނާ ގޮތްތަކެއް ދެމިހުރުމުގައި ދަށު ސަރީޙަކޮށް ނިންމާ ގޮތެވެ. ގޮތުގެ ތަޙްޤީގު މައްސަލަތަކުގައި ދަށު ކޯޓުގެ ހުކުމެއް ބަލާބަލާ ދިރާސާކޮށް ހުށަހެޅުނު ތަޙްޤީގު ގޮތް ނިންމުމުގައި އަމަލުކުރަން ފެންވަރާ ފަދަ ތަޙްޤީގު ގެންނަން ޖެހެއެވެ.

77. ޤާނޫނުއަސާސީ، ސަރީޙަކޮށް އަމަލުކުރާ އެއް ގޮތަކީ، ދިފާޢީ ހުށަހެޅުނު ނިންމާ ނިންމުން ކުރި ގޮތަކަށް އަނިޔާވެރިކަން ބަރާބަރުކަމާއި ހުރިހާ ކުރުމެއް، ދަށު ކޯޓުގައި ނިންމުމަށް ފާހަގަކުރި ސަބަބު ތަފްސީލުކޮށް ހިމެނުމެވެ.

---

[14] [2021] SC 30

[15] ހުކުމް ފަތުރާގެ ފަގުރާފު 38

[16] 2017/SC-A/26

ނުވަތަ އިޖުރާއީ ގޮތުން ނިންމާ ނިންމުމެއް ވަކިން ސަބަބާއެކު ވިދުގެން ތަޢާރުޒުވާން އިސްތިޘްނާ ހަދާ

މަރުޙަލާއެއް ޢަވާމުނިރުވަރަށް އެންގުމެވެ. ނުވަތަ، އަދިވެސް ތަޢުލީމު މަރުޙަލާތަކުގައި، އިޖުރާއީ ނުކުތާއާމެދު

ގޮތެއް ނިންމާ މަރުޙަލާ ހުށަހެޅުމަށް އަންގައި، މަރުޙަލާ ނިންމާއިރު، އިޖުރާއީ ނުކުތާއާމެދު ނިންމާ ގޮތް

ތަފްސީލުކޮށް ބަޔާންކުރުމަށް ފަހު، އިޖުރާއީ ހުށަހެޅުމުގެ ސަބަބުން މަރުޙަލާ ނިމުމަކަށް އައިސްނުވަ

މަރުޙަލާއެއް ގޮތުގެ ކަނޑައަޅާން ތަންފީޛު ނުކުތާކޮށް ބަލައި މަރުޙަލާ ނިންމުމެވެ.

78. އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ދޫކުރުމާ ބެހޭ ޤަވާޢިދު، އިޖުރާއީ ނުކުތާއެއްގެ މައްޗަށް ދޭ ފަތުވާ

ދީ ނިންމާފައިވާ މައްސަލަ ބޭނުންކުރާނީ ވަރަށް ޚާއްޞަ ޙާލަތުގައި "އެސްޓޮޕެލް ނުވަތަ ދަޢުވާ ކުރާ ފަރާތަށް

އެދޭސަމާލުކަމުން ހުށަހެޅި ގޮތް ހިނގާއިރު، ބަލާއިރު ގޮތް ނިންމުމުގެ މުޤައްރަރު ހުށަހަޅާ މުއްދަތު ހުރަހެއް

ނެތިއްޖެނަމަ ނިންމާލުމަށް ހުށަހަޅާ މުއްދަތު ސަބަބުން ދޫކުރާ ފުރުޞަތު ދެނިކުރުމެއް ހުރިޔާއި ނުވުމުގައެވެ"[17] ވީފަހުން

ބަޔާންކުރައްވައެވެ.

79. **ޤާނޫނީ އިސްލާމީ ވ. ފަރީޝާ ޢަލީ ބަޝީރު**[18] ގެ މައްސަލާގައި ބުނެފައި ވާ ފަދަ ސަބަބަކީ، ސަރުކާރު

ޤާނޫނުގެ ނިންމުމުގެ ސަބަބު ޝަރީޢަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ 42 ވަނަ މާއްދާއާ 56 ވަނަ މާއްދާގައި ވިދާޅު

ބަޔާން ކުރެވިފައި ހުރުމެވެ. އެކަމަށްޓަކައި، ހުކުމްކުރާ މައްސަލައަކީ ގެއްލުން ފަރުދު ގޮތެއް ނިންމަވާނެކަމާ

އިޖުރާއީ ނުކުތާ ނިންމުމުގެ ސާފުކުރުމުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ނުވަތަ ފުރުޞަތު ދޫވެސް ނިންމުމުގެ

ސަބަބު ހުށަހަޅާ ޤާނޫނީ ނުކުތާތަކެއް ކުރެވޭ ދާއިރާ. ކަމަކީ، ސަބަބު މާލީ ކަނޑައެޅުމަށް ފުރުޞަތު

ކަމަށް ބަޔާންކުރެވިފައި ވާނީ ކުރެވޭ ނުކުތާއެވެ.

80. ބަޔާންކޮށް ގޮތުން ނިންމާ މަޖިލިސަކީ ކުރީ ފަދަ ހާލަތުގެ ޚާއްޞަ ގޮތުން ނިންމަވާނޭ، ހުރަހެއްނެތި

ތަފްސީލުގެ އިތުރުން މަސައްކަތުގައި ނިންމާ ކުރުމަށްފަހު، އަދި ނިންމުމަކީ ވާނީވެސް

---

[17] އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ޤަވާޢިދު އެ ދެ ދައުލަތުގެ ބާރު ނަގާނެ 1

[18] [2021] SC 30

ސަބަބު [illegible] [illegible] ވ. [illegible] ޢަލީ ޙަސަން[19] ގެ މައްސަލާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ތަޙްޤީޤު ކުރެވިދާނެ ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އެހެންނަމަވެސް **[illegible] [illegible] ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް**[20] ގެ މައްސަލާއާއި **[illegible] ސަޢީދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް**[21] ގެ މައްސަލާގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ފަދައިން އިޖުރާއީ [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރުމުން ފުދޭ ކަމުގައި ދެކެމެވެ. އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބު އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބު [illegible] އެންމެ [illegible] ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

81. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރަމެވެ.

81.1. [illegible] ކްރިމިނަލް ޖަސްޓިސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[19] [2021] SC 30

[20] 2020/SC-A/93 ޕެރެގްރާފު 37

[21] [2021] SC 67 ޕެރެގްރާފު 22

އައިސްފައިވާ ކަން އެނގެން ނެތްކަމާއި، އެފަދަ ޗެޓެއް މަސްދަރެއް ދިފާޢުން ފާހަގަކޮށްފައިނުވުމުން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ރެކޯޑިންގްތަކުގައި މުސްތައްނިފު ހިއްސާކޮށްފައިވާ ހަމަތަކެއް އެ ސަބަބަށްޓަކައި ހުކުމް ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގައި ބަރާބަރަށް ގޮތް ނިންމުމުގެ އަޑުއެހުންތައް ނުކުތާ މަޖިލިސްތައް ގެންދިޔުމުން ފާހަގަ ގޮތުން ހުށަހެޅުން އަޅުވާފައިނުވާ ސާބިތުކުރެވޭ ގަނޑުމަތީ ދަޢުވާކުރާ.[22]

81.2. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މުރާފަޢާގައި ހުރި އިޖުރާއާތު ތަރުތީބުގެ ސަފުހާތަކުން ބައެއް ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތަކުގައި ހުރި ތަފާތުތަކުގައި ގެންގުޅޭ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ރިކޯޑް ފޯނުގެ ބަޔާންކުރުމުގެ އެދި ދިފާޢުގެ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ފަރާތުން ސާބިތު އަޅުއްވާ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަމަށާއި، އެސްޓީގައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ބައެއް ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުންތަކުގައި ގޮތުގައި ނިންމާ ކަމުގައި ފިނޑިކޮށް، ކަރުދާސް އެއްވެސް މަޢުލޫމާތު ބަދަލުގެނެސް ވަކި ކަންތައްތައް ކަމަކު ދޭހަ ކުރި ކޯޓުގައި ހުރި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ އިޖުރާއާތުގައި ކަމަށް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ، ފޯނަށް ގޮތުން ވިދާޅުވި ފޯނުގެ ބަޔާން ފޯނުގައި ގަނޑުމަތީ ދަޢުވާކުރާ ބަޔާންކޮށް ބަޔާން ގަބޫލު ކްރިމިނަލް މަޢުލޫމާތު ބަދަލުގެނެސް ހިންގާފައި ހުށަހެޅުމާ ވަކި ސާބިތު ބައްލަވާފައި ނުހޯދަނީ ކަމަށް.[23]

81.3. ފާހަގަކުރަންޖެހޭ 110 ވަނަ މާއްދާގައި ފެށިގެން މަތީގެ މަޢުލޫމާތާއި ގުޅޭ، ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް ނިޔާކުރުމުގެ ކުރިން ފާހަގަކޮށް ނުކުތާ ދެނެގަން އިންސާނީ ސާބިތު ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ

81.3.1. ދަޢުވާގައި ބުނާ ނިންމުމަށް ފެށުނު ހުށަހެޅި ހުކުމް ބަލައިގަ ފާހަގަކުރަންޖެހޭ 111 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދިވެސް ގެންގުޅެފައިވާކަމާއި، އެއީ ދިވެހިންގެ މަތީ ފަރާތް

---

[22] ތިރީ ކޯޓުގެ ރިކޯޑިންގެ 54:35 އިން 56:07 އަށް

[23] ތިރީ ކޯޓުގެ ރިކޯޑިންގެ 57:20 އިން 56:17 އަށް

މީހެއްގެ ފަރުވާކުޑަ އަމަލެއްގެ ސަބަބުން މީހަކު މަރުވެރިއުމުގެ މައްސަލަތައް ކަމާއި، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުތަކަށް އިހުމާލުގެ މަރުގެ މައްސަލަތައް ބަލަމުން ގެންދާކަމަށާއި، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އެހިނދުގައި ވެސް އެފަދަ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅި ހިނގަމުންދާކަމަށް.[24]

81.4. ޝަރީޢަތް ކުރުމާބެހޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ބަލާއިރުގައި ހުޅުމާލެއިން ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު އެ ގަވާއިދުން ފުލުހުންނަށް ދީފައިވާކަމަށް.[25]

82. މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ވަކީލުގެ [illegible] ދަށުކޯޓުގައި [illegible] މިކޯޓުގައިވެސް އެފަރާތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަށު ކޯޓުގެ [illegible]

83. އެހެންކަމުން، ބުނެވުނު އެންމެހައި [illegible]

---

[24] ދަށު ކޯޓުގެ ރިކޯޑިންގެ 58:25 އިން 57:40 އަށް

[25] ދަށު ކޯޓުގެ ރިކޯޑިންގެ 59:03 އިން 58:52 އަށް

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ ތަރަހައިގެ ތެރެއިން، އެނުކުތާތަކުގައި އުފައްދާފައިވާ ބަޙުޘުތައް ވަޒަންކުރުމުގެ ތެރެއިން ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކާ ގުޅިގެން މިކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތް ސުވާލުތައް

84. މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު، މިކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި އޮތީ މައިގަނޑު ދެސުވާލެވެ. އެއީ މިމައްސަލައިގައި ބަންދުގެ މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހުރިތޯއާއި ބަންދުގެ މުއްދަތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި ފުރިހަމަ މަޢުލޫމާތު ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން އިންސާފު ގެއްލިފައިވޭތޯއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާ 1- އިޚްތިޞާޞް [illegible]

85. ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން އުފައްދާ އެއް ބަޙުޘަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] ކޯޓަށް [illegible]. އަނެއް ބަޙުޘަކީ، [illegible].

އިސްތިއުނާފު ނުކުތާ 2- [illegible]

86. [illegible]

ތަނަވަސްކުރުމަށް" ކަމަށް [illegible] ބުނެފައިވާތީ، މިއީ ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ނޫން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލިފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށް [illegible].

87. އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، އެނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ އަންނަނިވި ފަދައިންނެވެ.

> " އެކްސިޑެންޓުގެ [illegible] [illegible]، އެކްސިޑެންޓުގައި [illegible]"[26]

> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] E0006896 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"[27]

> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"[28]

88. ދަށު ކޯޓުގެ މިނިންމުމަށް ބަލާއިރު، ފަނޑިޔާރުގެ ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވަނީ، [illegible] ލައިސަންސް ނެތި ދުއްވުމުގެ ރިޕޯޓާއި އެއްގޮތަށް، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބޯޓު [illegible] އުޅަނދު ދުއްވާފައިވާ ދުއްވުމުގެ [illegible]، އެކްސިޑެންޓްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

---

[26] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަންބަރު 3

[27] [illegible] ގެ ނަންބަރު 4

[28] [illegible] ގެ ނަންބަރު 5

89. މުއްދަތުގެ ތަޙްޤީޤުގެ ދެކެވުނު ވާހަކަތަކުގެ ޝާހިދުންގެ އަށް ބަޔާނުގައި، ނިޔާގައި ފަރާތުން އުޅަނދު ދުއްވާފައިވާނަމަ، ވަކިވާ އެއްގެ އިޢުތިރާފުގެ ކުރުވުން ސާބިތުވުމުގެ ޤާނޫނުގައި ފުރުޞަތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ، އެހެނިހެން ލިބިފައިވާ ލިޔުމާ ފުރިހަމަ ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ހެކިބަސްގެ ބައްޓަން އެނގޭތީ، ތަފްސީލުކޮށްދޭ ފަރާތް ބާރު ސްޕީޑުގައި ދުއްވާފައިވާ ކަމެވެ. އަދި ޙާދިޘާގެ ވަރަށް ގެއްލުން ލިބިފައިވުމުން ކާރު ސައިކަލުގައި ޖެހުނީ ކަމަށް ބެލެވޭ ކަމަށެވެ. އަދި، އެއީ ޙާދިޘާގެ ވަރަށް ކުރީ މަޢުލޫމާތު ކަމުގައި ވުމުން އެހެނިހެން ކަމަކަށްކަމުގައިވެސް، އެމައްސަލައިގެ ކަމަށެވެ. މިކަންކަމަށް ބެލުމުން ފުރުޞަތުން ސައިކަލު ނޫން މަޢުލޫމާތުތައް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ނޫން ކަމާއި، ސަބަބުތަކުގައި ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ، އެހެނިހެން ތަޙްޤީޤުން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް އެނގެއެވެ. އަދި، ދަށު ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަލާއިރު، އެކޯޓުން ގޮތް ނިންމުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ ވަނިވަރުކަމަށް ސާބިތުވާ އުޅަނދުފަހަރާ ފާހަގަކުރެވޭ ސަބަބުތައް ނަގާފައިވާ ދޭހަވާގޮތުން ނިޔާތަކަށް ނުފެނެއެވެ.

90. އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ، މިފަދަ ޙާލަތެއްގައި ލިބިފައިވާ މައްސަލާގައި ނިޔާކުރުމުގައި ސައިކަލު ދުއްވާފައިވާ ވަކިވާ އެއްގެ އިޢުތިރާފުން ކަމަށް އެނގޭ ކަމަށެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މިފަދައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ނިޔާއިން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ **ސަޢީދު އިބްރާހީމް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް**[29] ޤަޟިއްޔާއާއި **މުޙައްމަދު ސަޢީދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް**[30] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ވަކިން އިސްތިއުނާފުގެ އުސޫލަކީ ދަށު މަރުޙަލާގައި ކަނޑައަޅާ ހުކުމެއް ހަވާލާ ގޮތުން ދަލީލު ޢަމަލުގެ މަޢުލޫމާތު ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފު ކޯޓުން ގޮތް ނިންމާ ކަމެވެ. ފާހަގައަށް ބަލަމުން އަދި ހުކުމަށް ބަދަލު އައި ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތަށް ދަށުކޯޓުގެ ހުކުމާ ދެކޮޅު ހުށަހަޅާ އަދި ދަލީލު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަން ކަމުގައި ދެކެމެވެ.

---

[29] 2020/SC-A/93 ޕެރެގްރާފް 37

[30] [2021] SC 67 ޕެރެގްރާފް 22

ނިންމަން ފެނުނު ގޮތް:

91. [illegible] ބުނެވުނު ސަބަބުތަކަށް [illegible]، ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކަށް [illegible] [illegible]، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު HMC-CA/542/2024 ގެ އަމުރު ބާޠިލުކުރާނެ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މިމައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ރައުޔު

އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާ

92. އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ނެރުނުގެ [illegible] ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible] ކަމަށެވެ. މިކަން ފާހަގަކޮށްފައި ވަނީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށެވެ.

92.1 ފުރަތަމައީ، ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން [illegible] މައްސަލައަށް [illegible] [illegible] މިހާރު [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރާ ސަބަބެވެ.

92.2 ދެވަނައީ، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފާހަގަކުރާ ސަބަބެވެ.

93. [illegible] [illegible] މި ނުކުތާ، އަމުރު ނެރުނު [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން މި [illegible] [illegible] ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މި ނުކުތާގައި [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރުގައި [illegible] "......[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]...." [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

ހިންގުމަށް [illegible] ބުރަވި ސަބަބުތައް [illegible] [illegible] [illegible]" ކަމަށެވެ. އެހެނީ، އިސްތިއުނާފުކުރައްވާ ކޯޓު އަމުރުގައި، މި ހިންގުމަށް ވާސިލުވި ސަބަބު [illegible] ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

94. ޝައްކެއް ވެސް ނެތް ގޮތުގައި، ނިޔާ ބިނާކުރާ ސަބަބުތައް ސާފު ބަހުން ނިޔާގައި ލިޔެ ބަޔާންކުރުމީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިފައެއްކަމެވެ. އެއީ [illegible] އަމުރުގެ ކަމުގައި ވިޔަސް، ކަމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] މައްޗަށް އެ ޖިނާ އަދާކުރަން ޖެހެއެވެ. އަދިވެސް، ކޯޓުގެ "އިލްތިބާސް"ގެ [illegible] [illegible] [illegible] ޖަވާބު، އޭގެ [illegible] ނިޔާގައި ސީދާކޮށް ވެސް ބުނެދިނުމުގެ ބޭނުންތެރިކަން، ކަމުގެ ޖަވާބުން އިތުބާރުކުރެވޭނެއެވެ. އެހެނީ، ނިޔާކުރުމުގެ އެ ކުރިން ނިޔާކުރުމުގެ ގޮތުން [illegible] [illegible] ވިދި އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް، [illegible] [illegible] ދިނުމުގެ ބޭނުންތެރިކަން ބޭނުންކުރެވެނީއެވެ.

95. ނިޔާ ބިނާކުރާ ސަބަބުތައް ނިޔާގައި ލިޔެ ބަޔާންކޮށްފައި ނެތުމީ، ކުރި [illegible] ސައްޙަކަން [illegible] އަސާސީ މައްސަލައެއް ކަމުގައި ވިޔަސް، މި މައްސަލާގައި އެ މައްސަލަ ކުރިމަތި ވެފައި ވަނީ އިލްތިބާސާ ދޭ [illegible] ކަމަށްވާތީ، މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/HC-B12/35 ގަޟިއްޔާގައިވެސް ފާހަގަކުރެވިފައި ވަކިން، ހަމަހަމަކަމާއި އިސްތިއުނާފުގައި އިލްތިބާސްއަކީ [illegible] މައްސަލައެއް ހިމެނޭކަން [illegible]، [illegible] ކޯޓުގެ އިސްތިއުނާފުގައި ވެސް ގޮތް ނިންމުން [illegible] [illegible] [illegible]، އިލްތިބާސް [illegible] ކަނޑައެޅި ސަބަބު [illegible] [illegible] [illegible] ހިސާބުން މި އިސްތިއުނާފީ ނިޔާ [illegible] [illegible] ކުރިއަށް ގެންދަން ޖެހޭ ކަމުގައި ދެކެމެވެ. މިގޮތުން، އިލްތިބާސާ ދެ އިސްތިއުނާފީ [illegible] ބިނާކުރާ ދެ ސަބަބުން ވަކިވަކިން [illegible] [illegible] މި ނިންމަނީއެވެ.

ފުރަތަމަ ސަބަބު: ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ނެތުން

96. ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އިޚްތިޞާޞް ނެތްކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ދެކޭ ފުރަތަމަ ސަބަބަކީ، ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް [illegible] [illegible] [illegible]. އެހެން [illegible] [illegible] ހުންނަ [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] ނަމަ، ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[31] 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ޖިނާއީ މައްސަލައެއް [illegible] އިޚްތިޞާޞް ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓު [illegible] [illegible] ހުޅުމާލޭ [illegible] ޖިނާއީ މައްސަލައެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ޖިނާއީ އިޚްތިޞާޞް [illegible] [illegible].

97. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ޖިނާއީ [illegible].

98. [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[31] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)

ވަނީ، ހުޅުމާލޭގައި ހިނގާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ މަސައްކަތަކީ، އެ ކޯޓުގެ ޑިވިޝަނެއްގެ މަސައްކަތްތޯ ނުވަތަ ހުޅުމާލޭގައި އެ ހިނގަނީ ސީދާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުތޯ އާއި، އެ ހިނގާ މަސައްކަތުގެ ސަބަބުން ހުޅުމާލެ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞަށް ކުރާނެ [illegible]

99. ފުރަތަމަ، ކްރިމިނަލް ކޯޓަކީ [illegible] [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓަކީ، ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[32] 53 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މާލޭގައި އުފައްދާފައިވާ ހަތަރު ސުޕީރިއަރ ކޯޓުން އެއް ކޯޓެވެ. ހުޅުމާލޭއަކީ ވެސް މާލޭގެ ބައެއްކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޖަދުވަލު 2 އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ގަރާރުން[33] އެނގެއެވެ.

100. ވީމާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓަކީ މާލޭގައި އުފައްދާފައިވާ ކޯޓެކެވެ. ކްރިމިނަލް ކޯޓަކީ ހަމައެކަނި [illegible] ނިސްބަތްވާ ކޯޓެއް ނޫނެވެ. ކްރިމިނަލް ކޯޓަކީ ހުޅުމާލެ، ވިލިމާލެ އަދި [illegible] ހިމެނޭ [illegible] އިދާރީ ދާއިރާގައި އުފައްދާފައިވާ ސުޕީރިއަރ ކޯޓެކެވެ.

101. ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[34] 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ، އެ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން މާލޭގައި އުފައްދާ ސުޕީރިއަރ ކޯޓުތަކުގެ ޑިވިޝަންތައް "ރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި އުފެއްދިދާނެ" ކަމަށެވެ. އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރަނީ، ސުޕީރިއަރ ކޯޓު ހުންނަ ތަނުގައި އެ ކޯޓުގެ ޑިވިޝަނެއް އަލުން އުފެއްދިދާނެ ކަމަކަށް ނޫނެވެ. މާއްދާގައި އުފައްދާފައިވާ ސުޕީރިއަރ ކޯޓުގެ ޑިވިޝަންތައް، މާލޭގެ ބޭރު ރަށްރަށުގައި ނުވަތަ އަވަށްތަކުގައި އުފައްދުމަކީ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[35] މަސައްކަތުގައި އޮތް ކަމެއް ނޫނެވެ.

---

[32] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)
[33] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގަރާރު ނަންބަރު 2010/15 "ދިވެހިރާއްޖޭގައި މީހުން ދިރިއުޅޭ ރަށްތައް ކަނޑައެޅުން" / 14 ނޮވެމްބަރު 2010
[34] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)
[35] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)

102. ވީމާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ހުކުމްތަކުގައި ނުވަތަ މާއްދާގެ ދަށުން [illegible] ބައެއްގައި ނުވަތަ [illegible] ހިމަނާ [illegible]، އެއީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޖުޑިޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރު ޤާއިމު ސަރކިއުލަރ [illegible] ސަރުކާރުން ނުވެއެވެ. [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ހިނގަނީ، ޖުޑިޝަލް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރި ފަރާތުން [illegible] ނުވެއެވެ.

103. [illegible] [illegible]، ހުކުމްތަކުގައި ހިމަނާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތެއް [illegible] ކޯޓުގެ ޖުޑިޝަލް [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ވީމާ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޖުޑިޝަލް ހުކުމްތަކުގައި [illegible] ސަރުކާރުން، ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގެ[36] 53 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމްތަކުގެ [illegible] [illegible] ކޯޓަށް [illegible] ހުށަހެޅުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަރުކާރު ނުވެއެވެ.

104. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ފާހަގަކުރަނީ، ހުކުމްތަކުގައި ހިމަނާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތަކީ އެ ކޯޓުގެ ޖުޑިޝަލް ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] އެ ޝަރީޢަތް އެ ހިނގަނީ ސީދާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހުކުމް [illegible] ކޯޓަށް [illegible] [illegible].

105. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ހުކުމްތަކުގައި [illegible] [illegible] ކުރި [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތެއް [illegible]. އެ [illegible] [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ [illegible].

---

[36] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ޖުޑިޝަރީގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)

މުޅި ކްރިމިނަލް ކޯޓު ކުރިން ހިނގި މާލޭގެ ޢިމާރާތުގައެވެ. މިހާރު އެ ކޯޓުގެ ބައެއް، މާލޭގެ ހުޅުމާލޭގައި ހިންގަނީއެވެ. [illegible] މުޅި އެ ކޯޓު، މާލޭގެ ހުޅުމާލެއަށް ބަދަލުކުރީ އެކަށީގެންވާ ކަމަށެވެ. ނުވަތަ މާލޭގެ [illegible] ބަދަލުކުރީ ވެސް [illegible] ކަމަކަށެވެ. [illegible] ކޯޓުގެ [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓު [illegible] [illegible]، މާލޭގެ [illegible] [illegible]

106. އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible]، ކްރިމިނަލް ކޯޓު ނުވަތަ އެ ކޯޓުގެ ބައެއް، މާލޭގެ ވަކި ބައެއްގައި ނުވަތަ ވަކި އަވަށެއްގައި ހިންގަން ފެށުން [illegible] ނުވެއެވެ. އެއީ ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ މައްސަލަތައް [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓު [illegible] [illegible]

107. މި މައްޗަށް، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-S/31 ގަޟިއްޔާއިން [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު[37]ގެ [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓު [illegible]

---

[37] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)

ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން އުފެއްދި ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓު ވެސް، ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓެއްގެ ފުރިހަމަ ހައިސިއްޔަތުގައި އިންޑިޕެންޑެންޓް [illegible] [illegible] [illegible].

108. ވީމާ، މާލޭގައި ގާނޫނުން އުފައްދާފައިވާ ސުޕީރިއަރ ކޯޓެއް ނުވަތަ ކޯޓުން ބައެއް، މާލޭގެ ބޭރު ބައެއްގައި ނުވަތަ އަތޮޅެއްގައި ހިންގުމަށް ނުވަތަ ހިންގަން ފެށުމަށް، [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވެއެވެ. ސުޕީރިއަރ ކޯޓުތަކަކީ އެ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞުގެ ދާއިރާއިން [illegible]، އަދި [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓަށް އެ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞުގެ ދާއިރާއިން [illegible] މައްސަލަތަކާއި، އިޚްތިޞާޞްގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕީރިއަރ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible].

109. ވީމާ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓު ނުވަތަ އެ ކޯޓުގެ ބައެއް [illegible]، [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] މި ކޯޓަށް [illegible] [illegible] ނުފެނެއެވެ.

110. [illegible] [illegible] [illegible]، އިތުރު މާލޭގައި އުފައްދާފައިވާ ސުޕީރިއަރ ކޯޓުތަކާ [illegible]، [illegible] [illegible] އިޚްތިޞާޞް [illegible] ޑިސްޓްރިކްޓް ކޯޓެއް، މާލޭގެ [illegible] [illegible]، މި މާލޭގެ ކޯޓުތަކުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ދެވަނަ ސަބަބު: ޤަސްދު މަރުގެ ތުހުމަތުސާބިތުކުރުމަށް ފުދޭ ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓުގެ އިލްތިބާސް ނުހުރުން

111. ހުށަހެޅުނު ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓު އިލްތިބާސް ނެތްކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދެކޭ ދެވަނަ ސަބަބަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތަށް ކުރިމަތިވި ތުހުމަތުގައި ޤަސްދު މަރުގެ ތުހުމަތު ސާބިތުނުވުން، ޤަސްދުގައި ދުރުން މަރުގެ ކުރިމަސައްކަތް، ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓަށް ބަލާފައި ނުކަން، ރިޕޯޓުގެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 5ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދި ބަލާފައިގެ ކަނޑައަޅާ ތުހުމަތުތަކާ ދިމާވޭތޯ ބެލުމަށް ޒާތުގެ އިލްތިބާސް ވެސް ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓަށް ނުބަލާ ކަމަށް ފެނެއެވެ.

112. ބެލުމަށް ޕޯސްޓްމޯޓަމްގެ އެހީއާ ތަޙުޤީޤުން އަޑުއަހައިގެން، މި ނުކުތާއާ ގުޅިގެން ފާހަގަކޮށްލަން ޖާގަ ކުރާނަމަ ވަނީ، ފުރަތަމަ ހުށަހެޅި ފާހަގަ ކޮށްލެވޭ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ[38] 111 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަށް ބަލާ ހަމަޖެހިފައިވާ ކަމަށާއި، އެ މާއްދާގައިވާ ގޮތަށް ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓަށް ބަލާ ބެލުމުގެ އިލްތިބާސް ދިރާސާކޮށް ބެލުމުގެ ކަނޑަ ކަމަށާއި، އަދި ސުޕްރީމްކޯޓުން ނެރެފައިވާ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުގެ[39] 3 ވަނަ ނަންބަރަށް ބަލައިން، ހުށަހެޅުން ހަމައެކު ކަނޑާ ޖެހުމުގެ ބޭނުންތަކަށް ގޮތެއް ނިންމުމަށް ހުށަހެޅި ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓަށް ހާޒިރުކުރެވުނުކަން އެނގޭ ކަމަށެވެ.

113. ޓޮކްސިކޮލޮޖީގެ ޤާނޫނުގެ[40] ޖަދުވަލު 5ގެ 2 ވަނަ ނަންބަރުގައި، ޕޯސްޓްމޯޓަމް ރިޕޯޓަށް ނުބެލިޔަސް ކަމަށް ބެލެވޭ ކަމުގެ ތުހުމަތުގައި ބަލައިގެންވާ ޖިނާއީ ކަނޑައަޅާ ކުރެއްވުމަށް ހާޒިރުކޮށްފައި ހާޒިރުކުރެވޭ ކަނޑައަޅާ ޒާތުގެ ނިންމުމުގައި އަޅުއްވާނެ، ޖަދުވަލު 5ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ފަދައިން، އެ ޓެސްޓު ހިންގާ ޓެކްސްޓު ދާއިރާގައި ހިނގާ އެންމެހައި ޖާގައި މައްސަލަތަކުގެ ބެލުމުން ޖާގައި ކުރެއްވުމުގެ ތުހުމަތުގައި ކަނޑައަޅާކަން ހިނގާނެ ކަނޑައަޅާ ޒާތުގެ ނިންމުމުގައި އަޅުއްވާ ކަމުން އެކަމަ ޒާތުގެ މަރުން ކުރުމުގައި،

---

[38] ޤާނޫނު ނަންބަރު 9/2014 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީއިޖުރާއާތުގެޤާނޫނު)

[39] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (ސުޕްރީމްކޯޓުން ނެރުނު ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދު)

[40] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓޮކްސިކޮލޮޖީގެ ޤާނޫނު)

ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/3 (08 މާރިޗު 2012) "އާންމު ސިޓީ"ގައި އުއްތަމަ ފަނޑިޔާރު ކަނޑައަޅުއްވާފައިވެއެވެ.

114. ވީމާ، މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް ނުބެލޭނެ ބާވަތުގެ މައްސަލަތައް ގޮތުގައި ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނުގައި[41] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބާވަތުގެ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުވާ މީހެއްގެ ބަންދާމެދު މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުން ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޤާނޫނީ ހުރަހެއް އޮތް ކަމަށް ބަލަން ޖެހޭ ސަބަބެއް ނެތެވެ.

115. އަނެއްކޮޅުން، ރާއްޖޭގެ އެކި ސަރަހައްދުތަކުން ކުށްކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރެވޭ މީހުންގެ ބަންދާމެދު 24 ގަޑިއިރު ތެރޭގައި ގޮތް ނިންމުމުގައި ކޯޓުތަކަށް ސަރަހައްދީ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ގޮތް ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖާރީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ[42] 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނީ، "މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައި ވީނަމަވެސް، ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވުނު [illegible] [illegible] ސަރަހައްދުން ނަމަ، އެ [illegible] ބަންދުކުރެވޭ [illegible] 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ ތެރޭގައި ބަންދާމެދުގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި، ހުށަހަޅާ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް، ހާޒިރުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ލިބިގެން"ވާ ކަމަށެވެ.

116. ވީމާ، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ސާފު އިޚްތިޞާޞް [illegible] މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓަށް އޮތް ކަމަށް ސާބިތުވެއެވެ.

---

[41] ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު)

[42] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2021-SC-REG-01 (ޝަރީޢަތްކުރުމާބެހޭ ޖާރީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު)

އިސްތިއުނާފީ ދެ ވަނަ ނުކުތާ

117. އިސްތިއުނާފީ ދެ ވަނަ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން ފަނޑިޔާރު [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ [illegible]، އަދި އެ [illegible] އިތުރަށް ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ކަންކަމަށް [illegible] ބާޠިލުކުރަމެވެ.

ނިންމަން ފެންނަ ގޮތް

118. ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެ ގޮތުގެ މަތިން ހުކުމުން، އިސްތިއުނާފުކޮށްފައިވާ ކޯޓު އަމުރު ބާޠިލުކުރާނެ ކަމެއް އޮތް ކަމަށް ނުފެނެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންނެވުނު، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން އަދުލުވެރި ހުކުމެއް، ހުޅުމާލޭ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު. HMC-CA/542/2024 ކޯޓު އަމުރު ބާތިލުކުރުން ސަބަބެއް ނުފެނޭތީ ކަނޑައަޅައި މި ޝަރީޢަތުން ބާޠިލު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣުލަބިއްޔަތުން ހުކުމްކުރެއްވީމެވެ.

މި ޝަރީޢަތް ބަލައި ހުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝަތު ޝުޖޫނު

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޙްމާނު ޙުސައިން